

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансового менеджменту
протокол № 6 від "9" січня 2020 р.
Зав. кафедри _____ Ситник Н. С.
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВСТУП ДО ФАХУ»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та найменування спеціальності)

спеціалізація: Фінанси, митна та податкова справа
(найменування спеціалізації)

освітній ступінь: бакалавр

Укладач(і):

Круглякова Віра Володимирівна
доцент кафедри фінансового менеджменту,
кандидат економічних наук

ЛЬВІВ 2020

Конспект лекції № 1-2 (4 год)

Тема № 1. Загальні основи спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Вступ до фаху» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва», «Банківська система», «Страхування», «Податковий менеджмент» та ін.

Мета лекції: засвоєння базових знань щодо актуальності, сутності та практичного значення спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

План лекції:

1. Актуальність і практичне значення підготовки фахівців зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».
2. Вимоги МОН до фахівця першого рівня вищої освіти (бакалавр) зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».
3. Проблеми підготовки фахівців для фінансової системи.

Опорні поняття:

фінанси, фахівець з фінансів, обов'язки фінансиста, фахівці для фінансової системи, фахові компетентності, загальні компетентності.

Інформаційні джерела:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, 2004 с.
2. Наказ МОН України «Стандарт вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» № 729 від 24.05.2019 р. // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/05/2019-11-05-072-finansi-bankivska-sprava-ta-strakhuvannya-bakalavr.pdf>.

Основна та допоміжна література:

1. Фінанси для фінансистів [текст]: підручник. / О.А. Шеремет, І. В. Дем'яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко. - К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 612с.
2. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; – Київ, 2019. – 272 с.
3. Внукова Н.М. Фінанси: вступ до фаху [навчальний посібник] / Н.М. Внукова, В.І. Успенко. – Харків: БУРУН і К, 2005. – 352 с.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Які основні характеристики спеціаліста у сфері фінансів?
2. Назвіть професійні напрями і цілі фінансиста.
3. У чому полягає фінансово-кредитна ціль фінансиста?
4. У чому полягає податково-бюджетна ціль фінансиста?
5. У чому полягає інвестиційна ціль фінансиста?
6. У чому полягає нормативно-методична ціль фінансиста?
7. У чому полягає страхова ціль фінансиста?
8. У чому полягає зовнішньоекономічна ціль фінансиста?
9. Що входить в обов'язки фінансиста?
10. Якими загальними компетентностями має володіти фахівець спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» згідно вимог МОН?

11. Якими спеціальними компетентностями має володіти фахівець спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» згідно вимог МОН?

12. Назвіть актуальні проблеми, що впливають на підготовку фахівців для фінансової системи.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись *Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі №1.*

Конспект лекції № 3-4 (4 год) **Тема №2. Суть та роль фінансів у суспільстві**

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Вступ до фаху» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва», «Банківська система», «Страхування», «Податковий менеджмент» та ін.

Мета лекції: засвоєння базових знань щодо сутності, ознак та функцій фінансів, а також ролі фінансів у суспільстві.

План лекції:

1. Сутність фінансів та предмет фінансової науки.
2. Ознаки та функції фінансів.
3. Роль фінансів у суспільстві.
4. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

Опорні поняття:

фінанси, централізовані фінанси, децентралізовані фінанси, функції фінансів, ціна, заробітна плата, кредит.

Інформаційні джерела:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>.
2. 18. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997р. № 280/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.

Основна та допоміжна література:

1. Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І.С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.
2. Вступ до фаху «Фінанси, банківська справа та страхування» : навчальний посібник / Л.О. Шкварчук. – Львів : Простір-М, 2019. – 230 с.
3. Вступ до фаху за напрямом підготовки «Фінанси і кредит» : навчальний посібник / В.П. Божко ; Міністерство освіти і науки України, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». – Харків : ХАІ, 2014. – 83 с.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Що таке фінанси як економічна категорія?
2. Що розуміють під централізованими фінансами?
3. Що належить до децентралізованих фінансів?
4. Якими ознаками володіють фінанси?
5. У чому полягає суть розподільчої функції фінансів?

6. У чому полягає суть контрольної функції фінансів?
7. Назвіть основні напрями ролі фінансів у економічному житті суспільства.
8. В чому проявляється взаємозв'язок урни та фінансів?
9. Яка відмінність заробітної плати і фінансів?
10. Який взаємозв'язок заробітної плати і фінансів?

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись *Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі №2.*

Конспект лекції № 5-6 (4 год) Тема № 3. Фінансова система України

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Вступ до фаху» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва», «Банківська система», «Страховання», «Податковий менеджмент» та ін.

Мета лекції: засвоєння базових знань щодо сутності та структури фінансової системи.

План лекції:

1. Поняття фінансової системи, її структура, властивості та принципи побудови.
2. Характеристика сфер та ланок фінансової системи.
3. Система управління фінансами в Україні.
4. Сучасні проблеми розвитку фінансової системи України та шляхи її вдосконалення.

Опорні поняття:

фінансова система, державні фінанси, державні цільові фонди, бюджет, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансовий ринок, міжнародні фінанси.

Інформаційні джерела:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>.
2. 11. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 № 448/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр>.

Основна та допоміжна література:

1. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент. [Текст]: навчальний курс. / І.А. Бланк. - 2-е видавництво, перероб. і доп. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2013.
2. Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І.С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.
3. Вступ до фаху за напрямом підготовки «Фінанси і кредит» : навчальний посібник / В.П. Божко ; Міністерство освіти і науки України, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». – Харків : ХАІ, 2014. – 83 с.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Дайте визначення фінансової системи держави та охарактеризуйте теоретичні основи її побудови.
2. Що являє собою фінансова система з точки зору її внутрішньої структури?
3. Які складові елементи включає фінансова система України за внутрішньою будовою?
4. Дайте характеристику сфер та ланок фінансової системи.

5. Назвіть складові (ланки) державних фінансів.
6. Назвіть складові (ланки) фінансового ринку.
7. Назвіть складові (ланки) міжнародних фінансів.
8. Що являє собою фінансова система з точки зору її організаційної структури? Охарактеризуйте її складники.
10. Назвіть основні проблеми діючої фінансової системи України.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись *Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі №3.*

Конспект лекції № 7-8 (4 год) **Тема № 4. Фінанси суб'єктів господарювання**

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Вступ до фаху» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва», «Банківська система», «Страховання», «Податковий менеджмент» та ін.

Мета лекції: засвоєння базових знань щодо сутності фінансів суб'єктів господарювання.

План лекції:

1. Сутність фінансів суб'єктів господарювання та їх роль у складі фінансової системи.
2. Фінансові результати діяльності підприємства.
3. Організація фінансів суб'єктів господарювання.

Опорні поняття:

фінанси підприємств, суб'єкт господарювання, фінансові ресурси підприємства, виручка від реалізації продукції, прибуток, амортизація, собівартість продукції, рентабельність, організаційно-правова форма господарювання, асоціація, корпорація, консорціум, концерн.

Інформаційні джерела:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Господарський кодекс України станом на 27 лютого 2009 р. // Звід кодексів України : Т. 1 / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
2. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514-VI.
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р., №1576-XII.

Основна та допоміжна література:

1. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.
2. Фінанси для фінансистів [текст]: підручник. / О.А. Шеремет, І. В. Дем'яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко. - К.: «Центр учбової літератури», 2013.- 612с.
3. Внукова Н.М. Фінанси: вступ до фаху [навчальний посібник] / Н.М. Внукова, В.І. Успенко. – Харків: БУРУН і К, 2005. – 352 с.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Дайте визначення фінансам суб'єктів господарювання.
2. Які функції виконують фінанси підприємств?
3. Розкрийте сутність фінансових ресурсів підприємств
4. Які ознаки характерні для фінансових ресурсів підприємств?
5. Розкрийте складові фінансових ресурсів підприємств.

6. Дайте визначення фінансового менеджменту.
7. Розкрийте сутність фінансового результату діяльності підприємства.
8. Які складові має сукупний дохід підприємства?
9. Дайте визначення виручці від реалізації продукції.
10. Які існують методи обліку виручки від реалізації продукції?
11. Які складові включає виробнича собівартість продукції?
12. Дайте визначення прибутку підприємства.
13. Як розраховується рентабельність діяльності підприємства?
14. Назвіть види підприємств, що можуть діяти в Україні залежно від форм власності.
15. Назвіть види підприємств, що можуть діяти в Україні залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного капіталу.
16. На які види поділяються господарські товариства залежно від характеру інтеграції (осіб або капіталу) і міри відповідальності за зобов'язаннями?
17. Які типи об'єднань підприємств можуть створюватись і функціонувати в Україні?
18. Які існують організаційно-правові форми господарських об'єднань в Україні?

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись *Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі №4.*

Конспект лекції № 9-10 (4 год) **Тема № 5. Бюджет і бюджетна система**

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Вступ до фаху» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва», «Банківська система», «Страховання», «Податковий менеджмент» та ін.

Мета лекції: засвоєння базових знань щодо сутності бюджету, його специфічних ознак, функцій, а також ознайомлення студентів із основними засадами формування бюджетної політики України.

План лекції:

1. Призначення бюджету в економіці.
2. Економічна сутність бюджету, його ознаки.
3. Бюджетна система та бюджетний устрій.
4. Теоретичні аспекти організації міжбюджетних відносин.

Опорні поняття:

бюджет, бюджетна система, бюджетний устрій, державний бюджет, зведений бюджет, місцеві бюджети, бюджети місцевого самоврядування, грошові кошти, бюджетний дефіцит, бюджетний профіцит, міжбюджетні відносини.

Інформаційні джерела:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%E2%9F96-%E2%F0>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>.
3. Закон України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» № 928-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2696-19>.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997р. № 280/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%E2%9F97-%E2%F0>.

Основна та допоміжна література:

1. Бюджетна система в таблицях і схемах : Навчальний посібник / [Ситник Н.С., Західна О.Р., Стасишин А.В., Шушкова Ю.В]. – Львів : Видавництво: Априорі, 2017. – 180 с.
2. Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І.С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.
3. Вступ до фаху «Фінанси, банківська справа та страхування» : навчальний посібник / Л.О. Шкварчук. – Львів : Простір-М, 2019. – 230 с.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.
Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Розкрийте сутність бюджету.
2. Назвіть функції та ознаки бюджету.
3. Дайте визначення поняттям «бюджетна система» та «бюджетний устрій».
4. Назвіть принципи побудови бюджетного устрою.
5. Дайте визначення поняттю бюджетної класифікації.
6. Дайте визначення бюджетного дефіциту, профіциту.
7. Дайте визначення поняттю зведеного бюджету України.
8. Розкрийте економічний аспект організації міжбюджетних відносин.
9. Дайте визначенню поняттю міжбюджетних відносин та розкрийте їх практичне значення.
10. Що означає поняття – «бюджетне регулювання»?
11. З якими категоріями ототожнюється категорія «бюджетний федералізм»?

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись *Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі №5.*

Конспект лекції № 11-12 (4 год)

Тема № 6. Основні ознаки банківської системи України

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Вступ до фаху» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва», «Банківська система», «Страхування», «Податковий менеджмент» та ін.

Мета лекції: засвоєння базових знань щодо сутності та структурних компонентів банківської системи України.

План лекції:

1. Банківська система: суть та місце в фінансово-економічній системі країни.
2. Принципи побудови та типи банківських систем.
3. Вимоги до діяльності та функції банківської системи.
4. Інфраструктура та структура банківської системи України.

Опорні поняття:

банківська система, принципи побудови банківської системи, розподільча централізована банківська система, ринкова банківська система, інфраструктура банківської системи ринкового типу, Національний банк України, комерційні банки, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, консалтингові компанії, фінансовий супермаркет, банк.

Інформаційні джерела:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р., № 2121-III. – Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14).

2. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999р. №679-XIV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

Основна та допоміжна література:

1. Катан Л.І., Демчук Н.І., Бабенко-Левада В.Г., Журавльова Т.О. Банківська система: навч. посібник / [Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова] за ред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. – 444с.

2. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.

3. Вступ до фаху «Фінанси, банківська справа та страхування»: навчальний посібник / Л.О. Шкварчук. – Львів: Простір-М, 2019. – 230 с.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.
Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Дайте визначення поняттю «банківська система» згідно інституційного підходу.
2. Дайте визначення поняттю «банківська система» згідно інституційно-економічного підходу.
3. Яким цілям повинна відповідати банківська система?
4. Які виділяють моделі функціонування фінансових систем?
5. Які існують загальні принципи побудови банківських систем?
6. Які принципи відносять до специфічних принципів банківської системи?
7. Які типи банківських систем розрізняють в світі в залежності від організаційної структури банківських систем?
8. Яким вимогам має відповідати дворівнева банківська система для нормального функціонування?
9. Назвіть функції, які виконує банківська система.
10. Назвіть елементи банківської інфраструктури та їх складові.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись *Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі №6.*

Конспект лекції № 13-14 (4 год)

Тема № 7. Особливості податкової системи України

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Вступ до фаху» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва», «Банківська система», «Страхування», «Податковий менеджмент» та ін.

Мета лекції: засвоєння базових знань щодо сутності податку, його специфічних ознак та функцій; основних засад функціонування податкової системи України.

План лекції:

1. Сутність та характеристика податку.
2. Склад загальнодержавних і місцевих податків та зборів.
3. Суть податкової системи, система податкового законодавства.
4. Принципи побудови податкової системи.

Опорні поняття:

податок, податкова система, збір, мито, елементи податку, функції податків, класифікація податків, Податковий кодекс.

Інформаційні джерела:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Податковий кодекс України від 2.12.2010р. №2755-IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

3. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 № 3125-XII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

Основна та допоміжна література:

1. Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І.С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.

2. Вступ до фаху «Фінанси, банківська справа та страхування» : навчальний посібник / Л.О. Шкварчук. – Львів : Простір-М, 2019. – 230 с.

3. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; – Київ, 2019. – 272 с.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Які основні ознаки характеризують категорію «податок»?
2. Які основні спільні риси та відмінності існують між категоріями «податок», «збір» і «мито»?
3. Назвіть основні елементи податку.
4. У чому полягає сутність фіскальної та регулюючої функцій податку?
5. Дайте характеристику видів непрямих податків.
6. Що представляє собою податкова система держави?
7. На яких засадах базується податкова система?
8. В чому різниця між податковою системою і системою оподаткування?
9. З яких елементів складається податкова система?
10. На яких принципах ґрунтується податкове законодавство України?

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись *Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі №7.*

Конспект лекції № 15-16 (4 год) Тема № 8. Страхування та страховий ринок

Міжпредметні зв'язки: навчальна дисципліна «Вступ до фаху» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва», «Банківська система», «Страхування», «Податковий менеджмент» та ін.

Мета лекції: засвоєння базових знань щодо сутності страхування та страхового ринку.

План лекції:

1. Економічна природа та сутність страхування.
2. Види страхування.
3. Страховий ринок та його складові.

Опорні поняття:

страхування, страховий захист, страховий ринок, страховий фонд, страхувальник, страховик, майнове страхування, обов'язкове страхування, добровільне страхування.

Інформаційні джерела:*Законодавчі та нормативні акти:*

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.03р. № 1058-15 (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1058-15>.

2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р. № 1533-111(зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1533-14>.

3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням» від 18.01.01 р. № 2240-III (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2240-14>.

4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.1999 № 1105-XIV (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1105-14>.

Основна та допоміжна література:

1. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент. [Текст]: навчальний курс. / І.А. Бланк. - 2-е видавництво, перероб. і доп. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2013.

2. Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І.С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.

3. Фінанси для фінансистів [текст]: підручник. / О.А. Шеремет, І. В. Дем'яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко. - К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 612с.

Навчальне обладнання, ТЗН, презентація тощо: мультимедійний пристрій, презентація.

Виклад матеріалу лекції: роздатковий матеріал у викладача.

Питання і завдання студентам для контролю знань:

1. Дайте визначення поняття «страхування».
2. Які функції виконує страхування?
3. Що таке страховий захист?
4. Що таке страховий випадок та страхова подія?
5. Назвіть характерні ознаки страхування як економічної категорії.
6. Які існують види страхування, зміст та призначення кожного?
7. Що таке страховий ринок ?
8. Як структурується страховий ринок ?
9. Хто належить до суб'єктів страхового ринку та які функції вони виконують?
10. Назвіть види добровільного та обов'язкового страхування в Україні.

Завдання для самостійного опрацювання матеріалу лекції, для підготовки до семінарського заняття за темою лекції дивитись *Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення по темі №8.*

Укладач(і): _____ Круглякова Віра Володимирівна, доцент кафедри, к.е.н.
(підпис) (ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)